๑. หัวข้อ การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ($PM_{2.5}$) ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนใต้ เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

๒. ความสำคัญของการศึกษา/ที่มาของการนำเสนอ

การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานครทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้เกิดแหล่งที่พักอาศัย แหล่งงานขึ้นเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความต้องการในการเดินทางมากขึ้น ซึ่งสำหรับคนกรุงเทพมหานครแล้วปัจจัยเรื่องการเดินทางเพื่อไปประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้มีการใช้รถยนต์มากขึ้นส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรหนาแน่นติดขัด และปัญหามลพิษทางอากาศ โดยในที่นี้จะขอกล่าวถึงปัญหาวิกฤติฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เนื่องจากกรุงเทพมหานครมักประสบปัญหาวิกฤติฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อนทุกปี เพราะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นแผ่ลงมาปกคลุมส่งผลให้เกิดสภาวะอากาศปิด เพดานอากาศต่ำ และเกิดปรากฏการณ์ผกผันกลับของอุณหภูมิ (Inversion) หรือฝาชีครอบ ทำให้ระดับฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ สูงขึ้น ในระดับที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

กรุงเทพมหานครถึงแม้จะมีรูปแบบเป็น “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ” แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่มีกฎหมายเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ แต่โดยอำนาจหน้าที่ที่กรุงเทพมหานครมีอยู่ในปัจจุบันนั้น ไม่ได้มีลักษณะ “พิเศษ” เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เพราะกรุงเทพมหานครไม่มีอำนาจสั่งการหน่วยงานอื่น ๆ ที่กำกับดูแลและมีส่วนสำคัญในการลดหรือเพิ่มฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยเฉพาะปัญหาจราจร เช่น ไม่สามารถสั่งการให้ลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว ไม่สามารถสั่งห้ามและระงับการใช้รถยนต์ที่มีควันดำ ไม่สามารถควบคุมคุณภาพของรถเมล์ทั้งรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพและเอกชน เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้กำกับดูแลโดยตรงทำให้ต้องใช้เวลาไปกับการแก้ปัญหาแบบ “วันต่อวัน” ขาดการวางยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาในระยะยาว เมื่อพิจารณาจากแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ในช่วงต้นปี ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา จะพบว่ากรุงเทพมหานครทำได้เพียงเพิ่มจุดตรวจจับควันดำซึ่งต้องตั้งจุดร่วมกับตำรวจและกรมการขนส่งทางบก เพื่อตรวจจับรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพไม่ให้มีรถควันดำวิ่งโดยเด็ดขาด ส่วนการตรวจสอบรถส่วนบุคคลหรือการวางมาตรการอื่น ๆ เพื่อจูงใจให้ประชาชนลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลแล้วหันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครก็ไม่มีอำนาจสั่งการเช่นกัน ในขณะที่ปัญหาฝุ่นละอองและควันจากโรงงานอุตสาหกรรมก็ทำได้เพียงขอความร่วมมือจากโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น สำหรับกรณีที่ปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อนายกรัฐมนตรีเป็นการเร่งด่วน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในกรุงเทพมหานคร ยังต้องพึ่งพาการบริหารราชการส่วนกลางจากรัฐบาลเป็นสำคัญ ซึ่งไม่สามารถตอบสนองกับปัญหาได้ทันท่วงที

จากการเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มเขตที่มีค่าเฉลี่ยของฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ และจำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐานมากที่สุด คือ กลุ่มเขตกรุงธนใต้ (เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตภาษีเจริญ เขตบางบอน เขตทุ่งครุ เขตบางแค และเขตราษฎร์บูรณะ) โดยตรวจวัดได้ในช่วง ๗ – ๑๒๙ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) (ค่ามาตรฐานไม่เกิน ๕๐ มคก./ลบ.ม.)

เกินค่ามาตรฐาน จำนวน ๓๕ วัน คิดเป็นร้อยละ ๓๙ จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้กลุ่มเขตกรุงธนใต้เป็นพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ จึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และถูกต้องที่สุดในสถานการณ์ขณะนั้น

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนใต้

๔. เป้าหมาย

จัดตั้งคณะทำงานระดับกลุ่มเขตกรุงธนใต้ที่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

๕. แนวคิด/หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ ใช้หลักการ SWOT Analysis สำหรับวิเคราะห์สภาพการณ์ภายในหน่วยงาน ณ ปัจจุบัน ซึ่งในที่นี้ คือ กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ของหน่วยงานระดับหน่วยงานที่เหมาะสมต่อไป

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง จะเป็นการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง โดยแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งในด้านโครงสร้างระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) เพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์ก่อนหน้านี้

(๑) จุดแข็งของกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในหน่วยงานว่าปัจจัยใดภายในหน่วยงานที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นของหน่วยงานที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาหน่วยงานได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงาน

โครงสร้างองค์กร (Structure)
๑. มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชา และอำนาจหน้าที่ชัดเจน มีอัตรากำลังบุคลากรเพียงพอและสอดคล้องเหมาะสมกบภารกิจของหน่วยงาน
ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๑. มีกฎหมายที่ใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรฐานค่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ($PM_{2.5}$) ในบรรยากาศโดยทั่วไปของกรมควบคุมมลพิษ ๒. อุปกรณ์เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น มีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำนักงานที่เพียงพอ การมีระบบ MIS ในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การเงิน และพัสดุ ๓. มีเว็บไซต์และ Social media ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ๔. มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการพัฒนางาน
บุคลากร (Staff)
๑. สนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง
ความสามารถทักษะของบุคลากร (Skill)
๑. บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นเวลานาน

วิสัยทัศน์/ค่านิยมร่วมในการปฏิบัติงาน (Share values)
๑. บุคลากรมีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศมาปรับใช้ในองค์กร

(๒) จุดอ่อนขององค์การคุณภาพอากาศและเสียง (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในหน่วยงานว่าปัจจัยภายในหน่วยงานที่เป็นจุดด้อยหรือข้อเสียเปรียบของหน่วยงานที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไปอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน

ระบบการปฏิบัติงาน (System)
๑. ข้อมูลในระบบสารสนเทศขาดการเชื่อมโยงกันในแต่ละกลุ่มงาน ๒. ขาดแนวทางการถ่ายทอดความรู้ทักษะ ประสบการณ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานอย่างเป็นระบบ ๓. ไม่สามารถนำความรู้ความสามารถแบบฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลมาใช้กับหน่วยงานได้ ๔. ระบบ Carrier path ไม่ชัดเจนบุคลากรไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม
บุคลากร (Staff)
๑. ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ ไม่มีนักวิชาการคอมพิวเตอร์ ๒. บุคลากรไม่สามารถทำงานทดแทนกันได้
รูปแบบการบริหาร (Style)
๑. การบริหารยึดหลักระบบราชการมากเกินไป ไม่เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตัดสินใจกำหนดทิศทางหน่วยงาน ๒. ให้ความสำคัญกับสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉพาะฤดูหนาวส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน รวมถึงการวางแผนเพื่อรับมือสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในอนาคต
วิสัยทัศน์/ค่านิยมร่วมในการปฏิบัติงาน (Share values)
๑. ขาดความคิดเชิงบวกในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับหน่วยงาน ๒. ขาดการทำงานเป็นทีม และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕.๒ ใช้หลักการ PESTEL Analysis สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย ๖ ปัจจัย ในด้านต่างๆ ดังนี้ Political (P) ปัจจัยด้านการเมือง Economic (E) ปัจจัยด้านการเศรษฐกิจ Social (S) ปัจจัยด้านสังคม Technology (T) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี Environment (E) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และ Legal (L) ปัจจัยด้านกฎหมาย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงาน ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อหน่วยงาน จุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานมีอยู่

ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงาน เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษา การตั้งถิ่นฐาน การอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

(๑) โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกหน่วยงาน ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการของหน่วยงานในระดับมหาภาค และหน่วยงานสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

การเมือง (Political)
๑. กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ทำให้สามารถบริหารจัดการและให้บริการสาธารณะที่เหมาะสมกับบริบทสภาพพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๒. สอดคล้อง ๕ นโยบายทันใจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ คุณภาพชีวิตดี (CARE) ดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ๓. มีนโยบายให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและการบริการของสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ได้ง่ายขึ้น
สังคม (Social)
๑. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการทำงานของภาครัฐมากขึ้น ๒. ประชาชนต้องการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มากขึ้น
เทคโนโลยี (Technology)
๑. มีกลุ่มงานสารสนเทศ กองนโยบายและแผนงาน สำนักสิ่งแวดล้อม ดูแลด้านสารสนเทศของสำนักสิ่งแวดล้อม ๒. มีระบบสารสนเทศจากส่วนกลางเพื่อการบริหารขั้นพื้นฐาน ๓. เทคโนโลยีสารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒) อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกหน่วยงาน ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาค ในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งหน่วยงานจำต้องหลีกเลี่ยงหรือปรับสภาพหน่วยงานให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

การเมือง (Political)
๑. มีการเมืองเข้ามาแทรกแซง ทำให้การบริหารงานติดขัด ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการทำงานของหน่วยงาน ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารการเมืองบ่อย ทำให้นโยบายการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง
สังคม (Social)
๑. การหลั่งไหลของประชาชนที่เข้ามาในกรุงเทพมหานคร การเคลื่อนย้ายถิ่นของแรงงานต่างชาติ ทำให้เกิดความหนาแน่นของประชากร มีประชากรแฝงที่กรุงเทพมหานครต้องดูแลจำนวนมาก
เทคโนโลยี (Technology)
๑. ไม่สามารถบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายได้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล ๒. ผู้บริหารไม่สามารถเรียกดูข้อมูลสารสนเทศได้จากระบบเดียว
สภาพแวดล้อม (Environment)
๑. ปัญหาวิกฤติฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ จะเกิดในช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อนทุกปี เพราะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นแผ่ลงมาปกคลุมส่งผลให้เกิดสภาวะอากาศปิด เพดานอากาศต่ำ และเกิดปรากฏการณ์ผกผันกลับของอุณหภูมิ (Inversion) หรือฝาชีครอบ ทำให้ระดับฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ สูงขึ้น ๒. สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ อุบัติซ้ำ เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

๕.๓ สร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว พบว่า กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กำลังเผชิญสถานการณ์ที่มีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบหลายประการแต่ยังคงติดขัดเรื่องปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่มากเช่นกัน ดังนั้น จึงเลือกใช้ “กลยุทธ์การแก้ไข” หรือ จุดอ่อน-โอกาส (W-O) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนภายในที่มีอยู่ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้เช่นกัน

๕.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมี ๔ ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ที่มีบทบาทในทุก ๆ เรื่องไม่ใช่ว่ากำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิดซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริการและการประสานขอความช่วยเหลือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เริ่มตั้งขั้นวางแผน ระบุปัญหาและความต้องการ ขั้นปฏิบัติการการประเมินผลและบำรุงรักษา สรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ คือ ร่วมในการตัดสิน ใจ ร่วมบริจาค ร่วมปฏิบัติการและร่วมผลประโยชน์

๖. แนวทางการดำเนินการ/ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ แนวทางการดำเนินงานประยุกต์ใช้วงจร PDCA (วงจรเดมมิ่ง) มาปรับกระบวนการทำงานเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอนตามระบบการพัฒนาคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check) และการเสนอแนวทางปรับปรุง (Act) โดยมีรายละเอียดดังนี้

P-Plan	**: ผู้รับผิดชอบ** สสล. กทม. สนอ. กทม. สนข. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) อสส./อสม. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) กรมการขนส่งทางบก (ขบ.) กองบังคับการตำรวจจราจร (บก.จร.) ภาคเอกชนและภาคประชาชน	**<u>ระยะเตรียมการ (พฤษภาคม – กรกฎาคม)</u>** เปลี่ยนเทคนิคการจัดการจากเดิม “บนลงล่าง” (Top–Down Change) เป็น “ล่างขึ้นบน” (Bottom–Up Change) ๑. ร่วมกันแสวงหา/สำรวจ/คัดเลือก ประเด็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ โดยต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่

		๒. ศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (Stakeholders) พร้อมประสานงานเพื่อเข้าพบปรึกษาหารือและเชิญเข้าร่วมงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการฯ พร้อมทั้งทบทวนกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อปรับปรุงและขยายเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและกว้างขวางยิ่งขึ้น สื่อสารทำความเข้าใจทบทวนวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานกับเครือข่ายชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ในทุกขั้นตอน
D-Do	**: ผู้รับผิดชอบ** สสล. กทม. สนอ. กทม. สนข. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) อสส./อสม. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) กรมการขนส่งทางบก (ขบ.) กองบังคับการตำรวจจราจร (บก.จร.) ภาคเอกชนและภาคประชาชน	**ระยะก่อนวิกฤติ (สิงหาคม – ตุลาคม)** ทำความเข้าใจร่วมกันในหลักการสำคัญที่ใช้ดำเนินงาน ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมคิดร่วมลงมือทำ และร่วมรับผิดชอบของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มต้นคิดอย่างต่อเนื่องจนงานแล้วเสร็จด้วยความสมัครใจ ๒) การสื่อสารระหว่างเครือข่ายและภาคส่วนอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน จัดตั้งคณะทำงานแก้ไขและป้องกันฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ระดับกลุ่มเขต เพื่อให้มีโครงสร้าง/กลไกการบริหารจัดการโดยกำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนในเรื่องภารกิจสนับสนุนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ รวมถึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจหน้าที่สามารถปฏิบัติได้ทันทีตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ดังแสดงในตารางที่ ๑ กรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$
C-Check	**: ผู้รับผิดชอบ** สสล. กทม. สนอ. กทม. สนข. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) อสส./อสม. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) กรมการขนส่งทางบก (ขบ.) กองบังคับการตำรวจจราจร (บก.จร.) ภาคเอกชนและภาคประชาชน	**ระยะวิกฤติ (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์)** ดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ การเฝ้าระวังในพื้นที่มีปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและทันต่อสถานการณ์ฝุ่นละออง
A-Act	**: ผู้รับผิดชอบ** สสล. กทม. สนอ. กทม. สนข. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้) อสส./อสม. (กลุ่มเขตกรุงธนใต้)	**ระยะหลังเกิดเหตุ (มีนาคม - เมษายน)** สรุปบทเรียนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ประเมินผลการดำเนินงาน และจัดทำแผนการดำเนินงานต่อไป

กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) กรมการขนส่งทางบก (ขบ.) กองบังคับการตำรวจจราจร (บก.จร.) ภาคเอกชนและภาคประชาชน

ทั้งนี้ ระยะการปฏิบัติการ และระดับขั้นปฏิบัติการช่วงสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ระยะเกิดเหตุสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยกรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์

ตารางที่ ๑ กรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

ลำดับที่	มาตรการดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ	ระยะวิกฤติ		
			ระดับที่ ๑	ระดับที่ ๒	ระดับที่ ๓
			$PM_{2.5}$: ไม่เกิน ๕๐ มคก./ลบ.ม.	$PM_{2.5}$: ระหว่าง ๕๑ - ๗๕ มคก./ลบ.ม.	$PM_{2.5}$: มากกว่า ๗๕ มคก./ลบ.ม.
๑	เฝ้าระวังและแจ้งเตือนความเสี่ยงต่อสุขภาพ	สสล.	แจ้งเตือน ๑ ครั้ง/วัน		แจ้งเตือน ๓ ครั้ง/วัน
๒	ยกระดับความรอบรู้และตอบโต้ความเสี่ยง	อสส./อสม.	ออกเยี่ยมบ้าน/ให้ความรู้		ติดตามอาการกลุ่มเสี่ยง/ให้คำแนะนำ
๓	ตรวจวัดรถยนต์ควันดำ/รถโดยสารสาธารณะ	สนข./ขบ./บก.จร/คพ.		เพิ่มความถี่การตรวจวัดรถยนต์ควันดำ/เข้มงวดมาตรการตรวจจับ	
๔	อำนวยความสะดวกการจราจรให้เกิดความคล่องตัว	สนข.	ลดการจราจรติดขัดบริเวณโรงเรียน		ห้ามจอดรถในถนนสายหลัก/รองตลอดเวลา
๕	ควบคุมโรงงาน/สถานประกอบกิจการอันอาจเป็นสาเหตุให้เกิดมลพิษทางอากาศ	สนอ./สนข.		เข้มงวดมาตรการควบคุมโรงงานฯ จำพวกที่ ๑, ๒	
๖	ควบคุมผู้ประกอบการก่อสร้างโดยเฉพาะกิจกรรมที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง	สสล./สนข.		ควบคุมฝุ่นละอองที่เกิดจากกิจกรรมก่อสร้าง	
๗	ควบคุมไม่ให้มีการเผาขยะและเผาในที่โล่ง	สนข.		ควบคุมไม่ให้มีการเผาขยะและเผาในที่โล่ง/บังคับใช้กฎหมาย	
๘	ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทุกรูปแบบ	สสล./สนข.	จัดทำโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวร่วมกับทุกภาคส่วนและเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง		

กลไกของคณะทำงานแก้ไขและป้องกันปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ระดับกลุ่มเขต

๖.๒ ระยะเวลาการดำเนินการ ๓ ปี

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑ สามารถนำรูปแบบการจัดการปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ไปต่อยอดหรือปรับใช้ในพื้นที่กลุ่มเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อลดความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กรุงเทพมหานครเป็น Smart City

๗.๒ การริเริ่มจัดทำ “ยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในกลุ่มเขตธนบุรี” ซึ่งเป็นการจัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนด

๗.๓ ลดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนใต้

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

(๑) ระดับผลผลิต (Output) มีคณะทำงานระดับกลุ่มเขตสามารถดำเนินการได้ตามกรอบการปฏิบัติการตามความรุนแรงของสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

(๒) ระดับผลลัพธ์ (Outcome) จำนวน ๒ ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย		
	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
๑.ค่าสูงสุดของผลการตรวจวัดฝุ่นละออง $PM_{2.5}$	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๓	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๔	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๕
๒.จำนวนวันที่ผลการตรวจวัดฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๓	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๔	ลดลงร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๕

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

(๑) ติดตามและประเมินผลจากรายงานผลการตรวจวัดฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ทั้งก่อนและหลังการดำเนินการ

(๒) มาตรการช่วงสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของพื้นที่

๑๐. ข้อเสนอแนะ

การใช้กระบวนการทำงานแบบบูรณาการของหลายภาคส่วนและการทำงานแบบพหุภาคีอาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีส่วนสนับสนุนให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในรูปแบบของเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งมีความเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของผลการดำเนินงานนั้นร่วมกัน ก่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน จึงมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานนั้นให้บรรลุผล นอกจากนี้ “ผู้นำ” เป็นผู้ที่สำคัญในการสร้างให้เกิดพลังร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น “ผู้นำที่เป็นทางการ” และ “ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ” ทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคประชาชน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเอื้ออำนวยหรือส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม เช่น ผู้บริหารของส่วนราชการที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพ และมีจิตสาธารณะ จะส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของคนในชุมชน ทำให้สามารถโน้มน้าว หรือสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

https://www.stou.ac.th
https://www.popticles.com/business/analyze-external-factor-with-pestel-analysis/
https://thaiwinner.com/pdca-cycle/
https://sbo.moph.go.th
https://so๐๒.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/download/๒๔๖๒๐๘/๑๖๖๓๔๔/